

Sygn. akt I PZ 15/14

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z powództwa B. P.
przeciwko Urzędowi Gminy N.
o ustalenie zdarzenia za wypadek przy pracy i sprostowanie protokołu
powypadkowego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 września 2014 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 3 kwietnia 2014 r.

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2014 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez pozwaną Urząd Gminy N. w sprawie o sygnaturze akt [...].

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Okręgowy wyjaśnił, że wyrokiem z dnia 5 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Ł. ustalił, iż zdarzenie z dnia 28 maja 2010 r., w wyniku którego nastąpił zgon W. P., jest wypadkiem przy pracy. Następnie, w dniu 10 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Ł. wydał wyrok uzupełniający, mocą którego w komparycji wyroku, po słowach „o ustalenie zdarzenia za wypadek przy

pracy” dodał słowa „i sprostowanie protokołu powypadkowego”, dotychczasową treść sentencji wyroku oznaczył jako punkt 1, a po słowach „jest wypadkiem przy pracy” w miejsce kropki wstawił przecinek oraz dodał zapis: „który nastąpił w związku z wykonywaniem przez W. P. prac fizycznych, wykonywanych na polecenie przełożonego na boisku w B. w celu przygotowania Majówki Samorządowej, w warunkach temperatury przekraczającej 20 stopni Celsjusza i parnego powietrza, bez przeszkolenia W. P. w zakresie BHP, bez poddania go badaniu lekarskiemu przed skierowaniem do tych prac”. Ponadto Sąd dodał punkt 2 o brzmieniu: „ustala i prostuje protokół powypadkowy nr 001/2010 z dnia 10 sierpnia 2010 roku w punkcie 7 w ten sposób, że w miejsce zapisu „nie jest wypadkiem przy pracy” wpisuje „jest wypadkiem przy pracy”. Sąd oddalił w punkcie 3 wyroku powództwo w pozostałym zakresie, zaś w punkcie 4 oddalił w pozostałym zakresie wnioski o uzupełnienie wyroku.

Strona pozwana wniosła apelację od wyroku „głównego”, a następnie wniosła także apelację od wyroku uzupełniającego. Wyrok uzupełniający został zaskarżony również przez powódkę.

Sprawa dotycząca apelacji od wyroku głównego została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym w Ł. pod numerem ... 326/13, natomiast apelacje obu stron od wyroku uzupełniającego zapisano pod sygnaturą akt ... 327/13.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Ł. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł., po rozpoznaniu apelacji wniesionych zarówno w sprawie ... 326/13 jak i w sprawie ...327/13 - oddalił te środki zaskarżenia.

W dniu 23 grudnia 2013 r. do Sądu Okręgowego wpłynął wniosek pełnomocnika pozwanego o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku w sprawie o sygnaturze akt ... 326/13. Wniosek nie obejmował żądania doręczenia uzasadnienia w sprawie ... 327/13. Zgodnie z wnioskiem pełnomocnik pozwanego otrzymał odpis wyroku z uzasadnieniem.

W dniu 28 marca 2014 r. do Sądu Okręgowego w Ł. wpłynęła z kolei skarga kasacyjna od wyroku z dnia 17 grudnia 2013 r., przy czym z jej treści wynika, że zaskarżeniem objęte są rozstrzygnięcia wydane zarówno w sprawie ... 326/13 jak i w sprawie ... 327/13.

Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z treścią art. 398⁵ k.p.c., skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej. W myśl art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się zaś stronie, która w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji żądała doręczenia. Brak złożenia w przepisany termin wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem powoduje, iż termin do wniesienia skargi kasacyjnej w ogóle nie rozpoczyna biegu i jej wniesienie jest niedopuszczalne.

Sąd Okręgowy dodał też, że art. 398⁶ § 2 k.p.c. stanowi, iż Sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1, nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną.

Zdaniem Sadu drugiej instancji, w rozpoznawanej sprawie pełnomocnik strony pozwanej złożył w przepisany i zgodnym z art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. terminie jedynie wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w sprawie ... 326/13. Brak było natomiast odpowiedniego wniosku do sprawy ... 327/13, a to oznacza, że wniesienie skargi kasacyjnej w tym zakresie, w opinii Sądu Okręgowego, nie jest dopuszczalne.

Pozwany Urząd Gminy N. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 3 kwietnia 2014 r. odrzucające skargę kasacyjną w sprawie o sygnaturze akt ... 327/13, zaskarżając to postanowienie w całości i wnosząc o jego uchylenie oraz o zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie przepisów postępowania, to jest:

(-) art. 219 k.p.c. w związku z § 32 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS nr 5, poz. 22 ze zm.) przez faktyczne łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie dwóch spraw i pod dwiema sygnaturami bez wydania formalnego zarządzenia o połączeniu tych spraw, a w konsekwencji bez wpisania obu spraw pod jedną sygnaturę,

(-) art. 130 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że wskazanie we wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ł. wyłącznie jednej sygnatury ograniczało zakres wniosku do tej jednej sygnatury, w sytuacji, gdy była to wyłącznie oczywista niedokładność wniosku spowodowana nieuzasadnionym rozstrzygnięciem w jednym wyroku spraw zarejestrowanych pod dwiema sygnaturami,

(-) art. 328 § 1 k.p.c. przez faktyczne przyjęcie, że zakresem wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku może być objęta jedynie część wyroku.

Zdaniem pozwanego, odrzucenie skargi w sprawie ... 327/13 jest niezasadne. Zgodnie bowiem z art. 219 k.p.c., Sąd może zarządzić połączenie kilku oddzielnych spraw toczących się przed nim w celu ich łącznego rozpoznania lub też rozstrzygnięcia, jeśli są one ze sobą w związku lub mogły być objęte jednym pozwem. Sprawy ... 326/13 oraz ... 327/13 pozostawały ze sobą w bezpośrednim związku, gdyż jedna z nich dotyczyła apelacji od wyroku „głównego” Sądu Rejonowego w Ł., natomiast druga dotyczyła wyroku uzupełniającego Sądu pierwszej instancji.

Pomimo braku formalnego zarządzenia o połączeniu spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy faktycznie rozpoznał wymienione sprawy łącznie i orzekł co do obydwu spraw wyrokiem „łącznym”. Świadczy o tym treść sentencji wyroku z dnia 17 grudnia 2013 r., gdzie Sąd Okręgowy orzekł zarówno co do apelacji od wyroku głównego - ... 326/13, jak i co do wyroku uzupełniającego - ... 327/13.

Żalący się podniósł ponadto, że § 32 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS nr 5, poz. 22 ze zm.) stanowi, że dla spraw rozpoznawanych łącznie prowadzi się jedno akta pod jedną sygnaturą. Jeżeli dla poszczególnych spraw rozpoznawanych łącznie były założone osobne akta, należy je połączyć i prowadzić pod sygnaturą akt najwcześniej założonych.

Zdaniem autora zażalenia, w świetle powyższych przepisów proceduralnych oraz wewnętrznego zarządzenia Ministra Sprawiedliwości należy stwierdzić, że Sąd

Okręgowy naruszył zarówno przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, jak i przepisy zarządzenia, czym wprowadził w błąd stronę pozwaną. Nie ulega bowiem jakiegokolwiek wątpliwości, że Sąd Okręgowy rozpoznał sprawy łącznie, a zatem powinien prowadzić je pod jedną sygnaturą akt lub pod sygnaturą akt najwcześniej założonych. Skoro działanie Sądu Okręgowego orzekającego w sprawie wykazuje błędy proceduralne, bezzasadne jest przerwienie na stronę skarżącą wyrok Sądu Okręgowego negatywnych konsekwencji tych naruszeń. Jeżeli wymaga się od stron jasnego wyrażania myśli w pismach procesowych, to tym bardziej jasne i nie budzące wątpliwości dla adresatów winny być pisma formułowane w konkretnej sprawie przez Sąd.

Żalący się podkreślił również, że o łącznym rozpoznaniu spraw przez Sąd Okręgowy świadczy dodatkowo doręczone stronie pozwanej uzasadnienie wyroku z dnia 17 grudnia 2013 r. Obejmuje ono bowiem zarówno sprawę ... 326/13 jak i ... 327/13, choć - jak orzekł Sąd Okręgowy w postanowieniu z dnia 3 kwietnia 2014 r. - wniosek strony pozwanej nie obejmował żądania doręczenia uzasadnienia w sprawie ... 327/13. Powódka nie żądała jednak doręczenia jej odpisu wyroku Sądu Okręgowego z uzasadnieniem, z czego należy wyciągnąć wniosek, że sporządzenie przez Sąd Okręgowy w Ł. wyroku z uzasadnieniem do obu spraw (...326/13 i ... 327/13) odbyło się wyłącznie na skutek wniosku strony pozwanej. Skoro na tym etapie Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości co do intencji wnioskodawcy, to zdumienie musi budzić, że powziął je nagle na etapie składania przez stronę skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest w pełni uzasadnione. Sąd Najwyższy uznaje za trafne przedstawione w nim zarzuty i przychylił się do wspierających je argumentów.

Wstępnie Sąd Najwyższy stwierdza, że wątpliwa jest prawidłowość działania Sądu drugiej instancji polegająca na wpisaniu do repertorium w Sądzie Okręgowym w Ł. dwóch oddzielnych sygnatur i zarejestrowaniu apelacji od wyroku głównego pod numerem ... 326/13, natomiast apelacji obu stron od wyroku uzupełniającego numerem ... 327/13. Jak zauważył Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 września

1973 r., III CZP 47/73 (OSNC z 1974 nr 5, poz. 83), w przypadku wyroku uzupełniającego, mamy do czynienia w istocie z dwoma częściami tego samego orzeczenia i trudno doszukać się w przepisach procedury cywilnej uzasadnienia dla potraktowania środków odwoławczych od obu tych części jako oddzielnych spraw. Podzielając ten pogląd, Sąd Najwyższy w obecnym składzie zauważa ponadto, iż taki sposób działania nie znajduje uzasadnienia również w przepisach zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS nr 5, poz. 22 ze zm.).

Jednakże gdyby nawet przyjąć, że takie działanie było możliwe i celowe, to obie apelacje należało rozpoznać łącznie i chociaż Sąd tak faktycznie uczynił, to jednak z oczywistym pominięciem regulacji zawartej w art. 219 k.p.c. (znajdującym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym na podstawie art. 391 § 1 k.p.c.), stanowiącym, że sąd może zarządzić połączenie kilku oddzielnych spraw toczących się przed nim w celu ich łącznego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia, jeżeli są one ze sobą w związku lub mogły być objęte jednym pozwem. W zaistniałej sytuacji przepis art. 219 k.p.c. należało rozumieć przy tym dosłownie, co oznacza, że w celu łącznego rozpoznania obu spraw i objęcia ich jednym wyrokiem (a takie było przecież założenie Sądu drugiej instancji) konieczne było wcześniejsze wydanie zarządzenia o połączeniu tych spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, a następnie wpisanie ich pod jedną sygnaturą (por. m.in. § 32, § 63 i § 65 powołanego wcześniej zarządzenia). Jak słusznie zauważono w zażaleniu, wyrok „łączny” wydany przez Sąd Okręgowy jest bowiem konstrukcją nieznaną polskiemu prawu procesowemu. Dopuszczalne jest tylko oddzielne rozpoznanie dwóch spraw i wydanie w nich dwóch oddzielnych wyroków lub połączenie tych spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod jedną sygnaturą (zgodnie z art. 219 k.p.c. w zw. z przepisami wyżej powołanego zarządzenia). Prawo procesowe nie przewiduje natomiast konstrukcji wydania jednego „łącznego” wyroku w dwóch oddzielnie (jak chce tego Sąd Okręgowy) toczących się sprawach. Zresztą tego rodzaju niedopuszczalną praktykę Sąd Okręgowy zastosował również do protokołu rozprawy apelacyjnej i protokołu ogłoszenia wyroku, oznaczając je dwiema sygnaturami.

Na marginesie należy także zauważyć, że analiza akt przedmiotowej sprawy wskazuje, iż nie jest jasne, apelacja od którego wyroku została wpisana pod jakim numerem (wszystkie apelacje wpłynęły wszak do Sądu Okręgowego wraz z aktami sprawy w tym samym dniu), a wiedzę o tym Sąd Najwyższy uzyskał dopiero z uzasadnienia postanowienia z dnia 3 kwietnia 2014 r. odrzucającego w części skargę kasacyjną strony pozwanej. Strony, na podstawie lektury akt sprawy, również musiały mieć zatem poważne trudności z identyfikacją tych numerów.

W przedstawionej sytuacji określenie we wniosku pełnomocnika pozwanego o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku tylko jednej sygnatury akt – ... 326/13, bez równoczesnego wskazania sygnatury ...327/13, nie może być traktowane jako uchybienie i powodować takich konsekwencji, jak częściowe odrzucenie jego skargi kasacyjnej. Oczywiście jest bowiem, że skutki nieprawidłowości w sposobie procedowania przez sąd powodujące wprowadzenie strony w błąd nie mogą być przerzucane na tę stronę.

Kierując się przedstawionymi argumentami oraz opierając się na treści art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.